

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА ХII ◊ БРОЈ 247. ◊ 10. ФЕБРУАР 1984.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

ЕКОНОМСКА СТАБИЛИЗАЦИЈА — ПРВОРАЗРЕДАН ЗАДАТAK

НЕИСКОРИШЋЕНЕ РЕЗЕРВЕ У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ дали су знатан допринос укупном економском и социјалном развоју наше општине. Помогле су повећању ствараљачких потенцијала привреде и друштва, унапређењу социјалне и радне сигурности. Организоване су следећих седам самоуправних интересесних заједница: здравствене заштите и осигурања радника, социјалне и дјечје заштите, инвалидског и пензионог осигурувања, запошљавања, ватрогасне заштите, основног образовања, науке и културе, физичке и техничке кул-

туре. Средњошколског образовања директно је везано за одговарајућу републичку самоуправну интересну заједницу.

Ове дјелатности (без средњошколског образовања) запошљавају око 200, а у стручним службама 30 радника. Самоуправне интересне заједнице здравствено-пензијског и инвалидског осигурувања и социјалне и дјечје заштите опслужује једна стручна служба, основног образовања, науке и културе, физичке и спортске културе опслужује друга стручна служба, а СИЗ за запошљава-

ње има своју стручну службу.

У друштвеним дјелатностима — да би оне могле остваривати своје функције — требало би извршити значајне промене. Тако, планирање заједничких потреба и развој друштвених дјелатности треба да се обавља у основној организацији удруженог рада. Процес планирања треба да се усаглашава преко мјесних заједница до општине, где се утврђује план као резултат договора ООУР-а, мјесних заједница и одговарајућих самоуправних интересесних заједница. Неопходно је превазидији пра-
ку скупљања средстава у самоуправној интересној заједници из које се касније врши њихова дистрибуција. Важан задатак је дебирократизовати одлучивање у склопу самоуправних интересесних заједница које је врло често резултат спречења њихових извршних органа, стручних служби и управних органа друштвено-политичких заједница.

За друштвене дјелатности од посебног интереса Скупштина општине прописује обавезу увођења доприноса његове стопе и висина мора да буду резултат самоуправног споразумијевања давалаца и корисника услуга. На основу самоуправној договорене норматива и стандарда између давалаца и корисника услуга треба вредновати рад организација удруженог рада друштвених дјелатности и формирати цијене њихових услуга. Самоуправној договорене цијене треба да садржи све елементе, као и свака тржна цијена — амортизацију, трошкове и доходак, и, тако формирања, она ће обезбедити реалној производњи.

О проширену репродукцији у друштвеним дјелатностима треба да се изјашњавају радници у основним организацијама удруженог рада (за средства из чистог доходка) и радни људи и грађани у мјесним заједницама (за средства самодоприноса). Значајан чинилац стабилизационе политике треба

да постану радници у организацијама удруженог рада друштвених дјелатности — даваоци услуга. Они морају постати равноправни с радницима ООУР-а материјалне производње с којима размјењују рад и средства. Нико боље од њих не познаје стручно, организационе и друге мјере за унапређење и разонализацију рада у појединачним друштвеним дјелатностима.

Из доходка организација удруженог рада треба удржавати средства за потребе које непосредно утичу на производњу, повећање продуктивности рада и заједничке потребе друштва, а из личних доходака радника и грађана средства за заједничке потребе које су претежно у функцији животног стандарда.

На основу самоуправној договорене норматива и стандарда између давалаца и корисника услуга треба вредновати рад организација удруженог рада друштвених дјелатности и формирати цијене њихових услуга. Самоуправној договорене цијене треба да садржи све елементе, као и свака тржна цијена — амортизацију, трошкове и доходак, и, тако формирања, она ће обезбедити реалној производњи.

Средства за проширену производњу треба да се формирају из дијела договорене цијене (само за модернизацију), намјенских средстава добијених самоуправним спо-

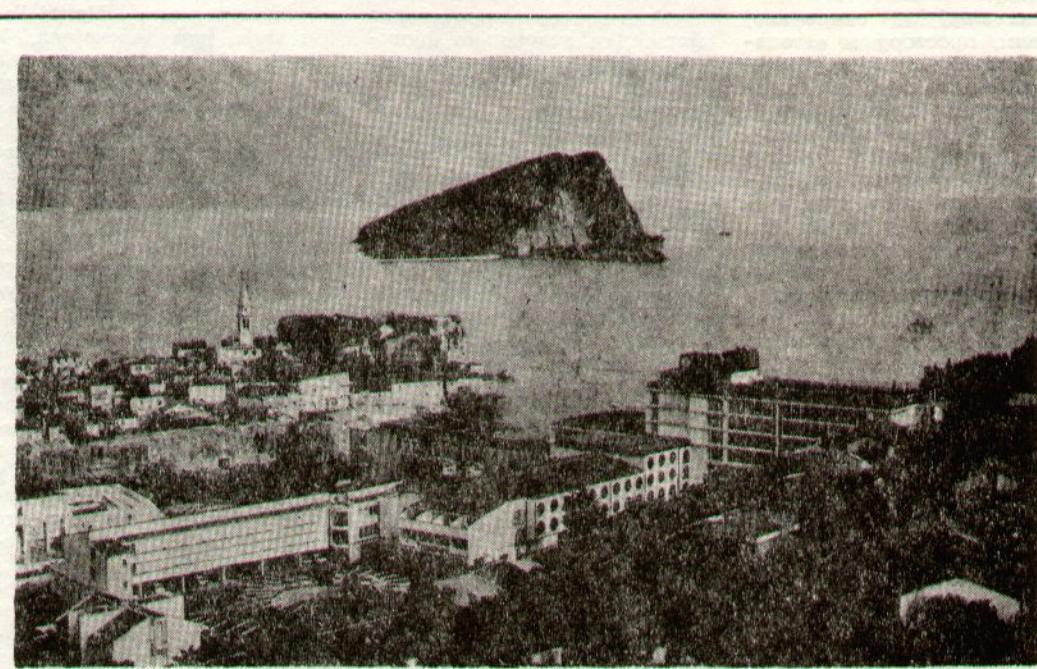
разумијевањем, удржавањем, кредитима, средствима осигурања, самодоприносима и из осталих извора. Носилац тих средстава не може бити самоуправна интересна заједница, већ организације удруженог рада које их користе.

Скупштина самоуправне интересне заједнице треба да буде иницијатор споразумијевања и удржавања у обезбеђењу средстава измене корисника и давалаца услуга, као и организатор контроле њиховог трошења.

Обртна средства за друштвене дјелатности не треба стварати доприносима, већ из пословног фонда организација давалаца услуга или начином како се обезбеђују обртна средства других организација удруженог рада.

Крајем сваке године треба оцењивати рад организација друштвених дјелатности у вијећима Скупштине општине и утврдити њихов допринос укупном развоју и какво право, зависно од тога, имају за повећано учешће у доходку.

Све самоуправне интересне заједнице и организације удруженог рада друштвених дјелатности донијеје сопствене стабилизационе програме којима ће дефинисати мјере за спровођење определjenja из Дугорочног програма економске стабилизације.

Поглед са магистрале на Стари град и острвце Св. Никола. Читајте на 3. страни напис „Будва наше савјести“.

Актуелна питања друштвено-економских односа у области здравства

Тешкоће у развоју самоуправних друштвено-економских односа у области здравства, недовољна материјална изграђеност и неадекватан начин финансирања ове значајне друштвене дјелатности, те уситњеност здравствене мреже и слаба функционална повезаност, имали су у одређеном обиму непосредни утицај на цјелокупно стање здравствene заштите у нашој општини. Мада се проблем здравственог организовања не оцјењује, бар на локалном нивоу, као алармантан, Савез комуниста ће настојати да путем интензивне идејно-политичке акције утиче на до-сљедно изграђивање самоуправних односа у здравству, безкомпромисно се обрачунавајући с појавама које су супротне таквим настојањима.

Примарна здравствена заштита на задовољавајућем нивоу

Било какви облици угрожавања принципа размјене рада и услуга у области здравствene заштите или изазивање деформација на релацији давалац услуга — корисник сматраје се као угрожавање темељних опредељења у области здравствene политике, која су прецизира на Дугорочном програму економске стабилизације и чија конкретизација, путем идејно-политичке акције Савеза комуниста и других субјеката, тек предстоји.

Сагласно ставовима и одлукама VIII конгреса СК Црне Горе и Предсједништва ЦК СК Црне Горе о непосредним задацима организација и руководством Савеза који су на даљем развоју самоуправних друштвено-економских односа у области здравства, на наредним сједницама Предсједништво ОК СК ће сагледати досадашњи рад на унапређењу друштвено-економских односа у области здравства и утврдити непосредне задатке организација и органа СК с тим у вези. Већ сада су дате корисне иницијативе и отпочела је акција комуниста и основних организација СК у здравству, па је утврђена и њихова обавеза да до краја фебруара одрже заједничке састанке ради поспрјешавања идејно-политичке акције у разрешавању питања од заједничког интереса. Назначено је активности и њихова реализација, умногоме зависе од специфичности функционалног и организационог уређења система здравствene заштите на подручјима наше општине.

Захваљујући савременој опреми, простору и одговарајућим кадровским решењима, сматра се да је примарна здравствена заштита на задовољавајућем нивоу, чак и изнад тога. То се огледа првенствено кроз побољшани квалитет услуга, опште здравствено стање становништва и низак степен смртности. Стварним резултатима није адекватна кадровска политика у здравству, тим прије што је све више очигледна инфлација специјализованог медицинског и средње медицинског кадра. Тако се, примјера ради, ја-

вља хронични недостатак једне врсте високоспецијализацији раних кадрова (опште медицине; медицинске рада) и више других профила, чији се рад, са становништвом постојећих здравствених потреба, не може ефективно искористити.

тору, Херцег-Новом, Цетињу и Титограду, иако такав однос има за посљедицу повећани одлив средстава на разне видове болничког и ванболничког лијечења.

У расподјели прихода учешће здравствене службе је симболично

Здравствена служба финансира се у законски предвиђеним границама, мада по себан проблем чини диспаратитет између средстава за заједничку и општу потрошњу, ограничени на бази друштвеног договора и стално растућих цијена здравствених услуга.

Упркос настојању да се у пракси досљедно спроводе одредбе Закона о здравственој заштити, констатује се да идеја о јединственом здра-

вести учесника у процесу сарадње и слабости у функционисању делегатског система. У раду делегата осјећа се пасивност и дезоријентација, условљена слабим познавањем материје и љошим припремама са сједница у следећем додатку о недостатку тачних и правовремених инструкција.

Осим тога, у расподјели прихода СИЗ-а за здравство, учешће здравствене службе, као кључне карике интересног организовања, је симболично, ако се узме у обзир да највећи дио средстава одлази на болничка лијечења и боловања. Вjerује се да је могуће рапидно смањење одлива средстава, тако што би се извршило функционално повезивање искључиво с једним медицинским центром на бази утврђивања заједничких циљева и интереса.

Трендови сталне бирократизације односа у здравству и рапидно повећање административног апарате нису карактеристика здравства и здравствене политике у општинама. У здравственим организацијама број административних радника је далеко испод предвиђеног и у корист је медицинског особља које је заступљено са преко 70%. Индикативан је податак да у СИЗ за здравствену заштиту постоји више упражњених радних мјеста и да се осјећа недостатак стручне радне снаге.

Велики степен здравствене просвећености и коришћење медицинских услуга про порционални су броју здравственог особља и квалитетној преенцији, па се, бар у доделном периоду, не може говорити о нерационалности или дуплирању капацитета.

Конкретизација акција опредељења тек предстоји

Акција основних организација СК у здравству је усмјерена ка заштравању питања недисциплине и неодговорности особља и сузбијању таквих појава кроз материјалну стимулацију. Уочено је да на квалитет услуга утиче недовољна организованост, али се и ту могу постићи бољи ефекти првенствено кроз рационалну расподјелу радне снаге и времена.

Оперативни програми мјера и активности у остваривању Дугорочног програма економске стабилизације, које су донијеле ООСК у области здравства, инсистирају на организационом учвршћавању, под чиме се подразумијева уредно извршавање статутарних обавеза и активно укључивање сваког члана СК у разматрање и спровођење утврђених ставова и закључака. Исто тако, оперативни програми предвиђају читав низ стабилизационих задатака: предузимање опсежних мјера штедње, ра-

ПРЕД 40. ГОДИШЊИЦУ ФОРМИРАЊА ПРВЕ БОКЕШКЕ БРИГАДЕ

БУДВА – ДОМАЋИН ПРОСЛАВЕ

На међуопштинском састанку представника СУБНОР-а Херцег-Новог, Котора, Тивта и Будве договорено је да Будва буде домаћин прославе на дан формирања Прве бокељске народноослободилачке ударне бригаде, 5. октобра 1984. године. О припремама за тај сусрет превижелих бораца било је ријечи и на састанку Одбора Секције Прве бокељске бригаде у Београду, на коме су задужени чланови Секције која ће радити на припремама прославе.

Иако нас од тога датума дијели скоро десет мјесеци, то није предуга рок с обзиром на све предрадње које треба обавити да би Будва, као домаћин, оправдала повјерење и испунила обавезе. Постоји већ и искуства за организацију сличних, па и већих скупова у нашем граду, али прослава ове врсте има и

својих специфичности, које захтијевају благовремене припреме.

На састанку Одбора Секције у Београду указано је на значај културно-умјетничког дијела програма који ће бити изведен уз учешће културно-умјетничког друштва „Његош“, фолклорног ансамбла „Кањаш“, затим на контакте превижелих бораца с народом, у првом реду с омладином. Било је ријечи о промоцији књиге о Бригади, пријему и смјештају учесника...

Сусрет ратника увијек је добродошли и по-праћен евоцирањем различитих успомена, али то не може да буде само себиција. Интересантни догађаји из рата, који ти други могу као сјећања да пренесу на млађе, у првом реду школској омладини. Било је ријечи о промоцији књиге о Бригади, пријему и смјештају учесника...

тества и јединства наших народа и народности. Промоција монографије о Бригади, коју је написао др Душан Живковић и која се припрема за штампу, биће, свакако један од најзначајнијих догађаја у оквиру прославе. Прва верзија ове књиге у рукопису већ је дата на читање превижелим борцима, који ће својим примједбама и сугестијама, помоћи аутору да ради чисти извјесне фактор-графске дилеме и побољша њен квалитет.

Што се тиче пријема и смјештаја учесника прославе, сматра се да неће бити проблема, тим прије што се прослава одржава већ на измаку сезоне, када и у приватном смјештају и у хотелским комплексима има довољно слободних мјеста.

Јово МИХАЉЕВИЋ

Уситњеност здравствene мреже, те недовољна функционална и организациона повезаност, као преовладајући тип односа у јединственом здравственом региону Црне Горе, елиминисана је постојећим системом организације здравства на подручју општине. Постигнута је сагласност о потреби даље изградње здравствene политike, чиме би се обезбедило комплетирање здравствene заштите у сарадњи с другим медицинским центрима. У том смислу већ је остварен завидан ниво сарадње са здравственом службом у Ко-

стеном региону у Црној Гори, није још захвјела. У сталном је порасту пружање медицинске његе у центрима ван Републике, што директно проузрокује одлив средстава ради подмирења такве врсте услуга. То је један од фактора који је супротан принципу ослеђања на сопствене снаге и унутрашње резерве и са становништвом економске стабилизације проузрокује негативне импликације на здравство у нашој општини и у Црној Гори.

Размјена рада и услуга

између организација удруженог рада и здравства обавља се посредством самоуправне интересне заједнице, у чији даљи развој треба уградити суштинске елементе самоуправних друштвено-економских односа.

Како су и на општејуго-словенском нивоу присутне тешкоће у интересном организовању на подручју здравства, неке од њих могуће је идентификовати и у раду СИЗ за здравство. У цјелини гледано, тешкоће су одраз неизграђене самоуправне сви

Неоправдана изоставица и боловања

Посебан проблем и на овом подручју чине неоправдана изоставица и боловања радника, која наносе огромне штете удруженом раду, остваривању циљева Дугорочног програма економске стабилизације и друштву у цјелини. Постоји увјерење да Правилник о коришћењу здравствene заштите даје и свише велике компетенције здравственој служби у процјени радне способности болесника. Оваквој практици покушаје се стати на пут тако што се инсистирају да услуге прегледа у радним организацијама обављају искључиво један љекар, који би тако био у могућности да стално прати и процјењује здравствено стање запослених. Било је и предлога да се формирају тзв. „лаичке комисије“ које би у непосредним контактима и на лицу мјеста пратиле и откривале злоупотребе болесничког одсуствовања.

Предузимајући опсежну идејно-политичку акцију, општинска организација СК ће се у наредном периоду још досљедније бавити слабостима у развоју самоуправних друштвено-економских односа у области здравства, ефикасношћу рада и резултата рада, те организовањем и функционалним повезивањем система здравствene заштите. У том смислу конкретизација акционих опредељења тек предстоји.

Мр Јово ГРЕГОВИЋ

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник: Владимир Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва. Телефон: 41-194 — Број жијро-рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радна организација „Обод“ — Цетиње — Претпласна годишња 350 динар; за иностранство 10 долара. — Рукописи се не враћају

Будва наше савјести

БУДВИ ЈЕ НЕБРОЈЕ-
НО ПУТА пријетила
зла коб што су јој до-
носили вријеме, стихија и
људи. Последње сурове и-
гре природе од прије чети-
ри и по године, када је
град претворен у пустош и
сами смо свједоци. О оно-
ме што је учинила стихија
мање-више зна се, а да ли
и о ономе што су, боље ре-
ни, нису учинили људи?

Запис о граду у којем су
људи вјековима остављали
трагове није ништа друго
до записа о њима. А будванска
некропола најпотпунија је
хроника Будве, најречи-
тије свједочанство како су
се овде, као мало где, смењивали гостодари, пре-
плијетали интереси и про-
живале културе.

Зато је, можда, најбоље
почети „отпочетка“. А један
од почетака је 1937. година
када је одлучено да се ов-
де, уз саму обалу, сагради
хотел „Авала“. То што су
се ненадно, такарећи чим су
крампови дотакли земљу, у-
казали остаци двије антич-
ке цивилизације није мно-
го узбудило ни омело те
вриједне и предузимљиве
људе — тек толико док су
повадили и разграбили све
што им се учинило да би
могло бити од користи. Тако су
акционари, радници (и они,
и они), а богме и слу-
чајни пролазници постали
власници, никад се, изгледа,
неће знати коликог броја
накита, амфора, разних по-
суда, свега онога са чиме су
мртве Хелене и Римља-
не, зависно од друштвеног
положаја и моћи, отпремали
у вјечни смијај. Тако је
дио тог богатства разасут по
музејима, дио по приватним
кућама, а дио, по свemu су-
дени и највећи, заувијек је
пропао. Нико, на примјер,
не зна када је послије осло-
бођења отишао камион са
15 сандука који су читав
рат остали нетакнути у хо-
телском подруму...

Прилика за нови поче-
так, ма колико то апсурдно

„ПОВЈЕДА“ ОД
НЕДЈЕЉЕ, 22. ЈАНУ-
АРА 1984. ГОДИНЕ,
ОБЈАВИЛА ЈЕ ДУЖИ
ИАПИС ПОД НАСЛО-
ВОМ „МАРИЈА ЗА
ЗИДОМ“ (НАДНАС-
ЛОВ: „БУДВА НАШЕ
САВЈЕСТИ“) ИЗ КО-
ГА ДОНОСИМО ЈЕ-
ДАН ОДЛОМАК.

звучало, указала се 15. априла 1979. године. Опет су на истом, само сада много већем простору — у међувремену смо, зар не, постали средњеразвијена земља — неки нови, али, исто тако, вриједни и предузимљиви људи похитали да уграде трку с временом. Резултат — грандозна здања хотела „Авала“ и „Могрен“

Та пропуштена прилика, сви су изгледи, уједно је и крај надања за највећу античку некрополу на тлу Југославије. Испод творевина нашег духа остали су покопани вјекови. Скромна по броју, опреми и средствима, можда не једино по ентузијазму, екипа црногорских археолога, у неравноправној трци с инвеститором којем се јако журило, морала је на врат — на нос да повади драгоцености из стотинак и нешто гробова до којих је успјела допријети. Свједочанство 14 вјекова, колико је трајала будванска некропола, заувијек је прекрио бетон.

Нема сумње, будућа ће покољења једног лијепог дана изучавати из угla свог тековине и овог времена. Али, на суд о нашој друштвоној свјести не мора се чекати тако дugo. Већ сада би социологи, нашло би се посла и за психологе, у кон-
трасту између раскошних, чијем ли оку лијепих, хотела и опустјелог Старог града могли наћи добар по-
вод за изучавање нашег мен-

талитета. Око доказаног материјала не би морали много да се труде. Он је ту.

Наш репрезентативни до-
принос културата које су се вјековима смењивале и прожимале на овом тлу — уједно доказ наше посло-
вичне практичности и смисла за спајање лијепог и корисног — подигнут је, иако се инвеститору веома журило, у не баш рекордном року за 134 милијарде старих динара. А прогутаће још најмање петнаестак. Не-
ки (чиник, вала) опет би прорачунао да су у то вријеме те паре могле бити до-
вольне за обнову Старог гра-
да. И више од тога, када се зна да ће његови становници, који буду хтјели да се врате, сами сносити дио тро-
шкова за своје куће. Онај цинк, наравно, заборавља да у дохолку од туризма и угоститељства будванске оп-
штине „Авала“ учествује са цијелом осмином, а да „Могрен“ доноси, чак, осамнаести дио! „Дотичног“ ћемо лако повући за уши, па зар он не зна да смо се за ту-
ризам опредијелили као за приоритетни правац разво-
ја?

А ми знајмо, па од тога
нам бучи глава, да за раз-
вој туризма нису довољни
сунце, море па ни тако у-
добни хотели, већ много ви-
ше. Култура, наравно, зна-
мо и то, дио је туристичке
понуде. Што је то ових ле-
та нудила Будва, Будва так-
ве традиције? Орио се „Ма-
ли мрав“, бљештала цир-
куска свјетла, окретао рин-
гишипил, мамиле крпице с
Јадранског сајма... Да ли
је странац, до чијих нам је
тврдих вадута толикостало,
доживио то као дио нашег
културног идентитета? На
вратима Старог града, да
ирионија буде већа, широм
отвореним, писало је: „Стро-
го забрањен улаз“. Силни
су људи, ипак, улазили. И-
мали су шта и да виде.

Треба ли још једном ре-
ћи да је четворогодишњим

„Врата од града“ — главна — Његошева улица

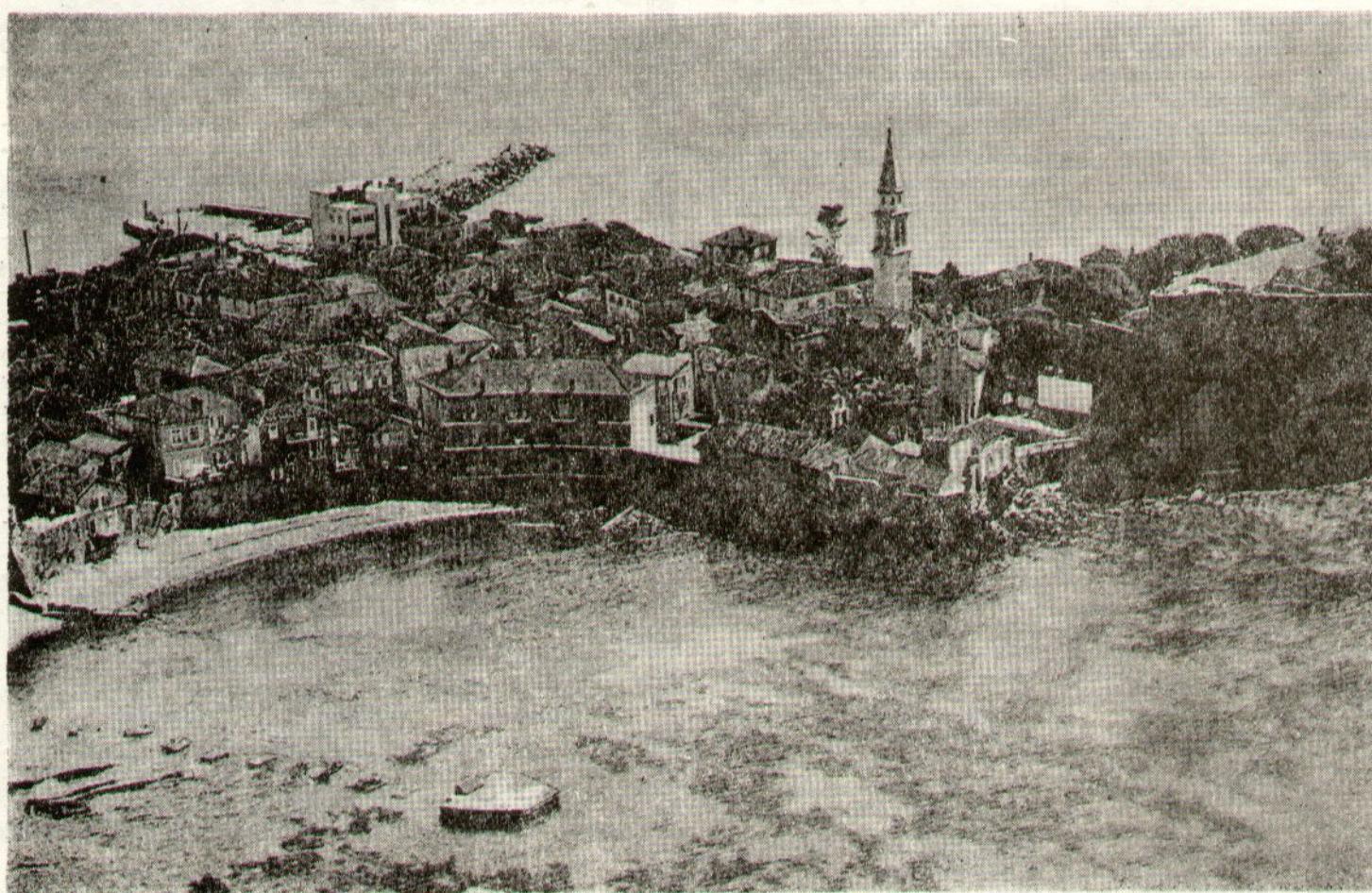
чекањем учињен велик ко-
рак назад? Времена више
нема — сада треба два на-
пријед. Тога су у Будви по-
стали свјесни сви. Но, од опредјељења до остварења
вребаће многе замке, зато
је добро што је Радна орга-
низација у оснивању „Стари
град“ већ ту, а само име
казује чиме ће се бавити.
Будвани су се коначно сло-
жили и о начину обнове —
биће то учињено јединствен-
им захватом. Темељи, фа-
саде, кровови, врата и про-
зори свих зграда, како не
би био нарушен средњовје-
ковни амбијент, биће ура-
ђени организовано, под над-
зором радне организације
„Стари град“. Све остало,
ствар је власника. Ко не бу-
де хтио или могао задржа-
ће стан, а кућу или дио ку-
ће, уз одговарајућу надо-
наду, уступити друштву.

Радови су почели. Засад
само на бедемима и луци.
До краја фебруара, надају
се у Будви, биће готови сви
пројекти тако да би опера-
тива, напокон, могла да у-
ђе у бедеме у мају. Оно ду-
го чекање сада се, нарав-
но, свети. Треба радити бр-
зо — планирано је да се у
двоје године обави највећи
дио послса, а само мајстори
знају колико је стрпљења,
волje и умијећа потребно у-
ложити у тако компликован
захват као што је обнова Старог града.

Већ први потези, прије
него што је међу бедемима
ишта започето, указују да
треба бити спреман на сва
изненађења. У темељима бе-
дема указују се остатци антич-
ке, по свему судећи, рим-
ске архектуре. Дуж беде-
ма постепено се откривају
такође античке зидине које
су највјероватније дио ве-
ћег комплекса. Ископан је
први пут и дио цитаделе у
којем тек вјешто око архео-
лога препознаје различите
фазе грађења. У самом гра-
ду, источно од цркве св.
Тројице, а јужно од св. И-
вана, откријена је ранохри-
шћанска тробродна базили-
ка из краја петог и почетка
шестог вијека, која својим
импозантним димензијама,
раскошним пластиком и ор-
наментима потпуно мијења-
нашу представу о значају
Будве тога времена. О тој
нашој погрешној представи
сједочи и новооткривени
мозаик, највјероватније из
четвртог вијека, с мотивом
морске немани на којем је
до недавно стајала септичка
јама бивше „Авале“, а који је
некада, очигледно, би-
под раскошне градске пал-
аче...

Шта ли још скривају у
себи темељи староградских
кућа, у радију организацији
„Стари град“ ујеђавају
да су спремни на сва из-
ненађења и да ће Будва из-
обнове изаћи богатија него
што је икад била. Дио тог
богатства су, наравно, и љу-
ди од којих ће се већина
како је и неколико анкета
показало, вратити у своје
старе домове...

Оља ОБРАДОВИЋ
Елад КОЧАН

Стари град — снимак из проспекта

Неопходан је заокрет у раду младих

Омладинска организација наше општине бременица је проблемима. Елизу двије хиљаде омладинаца учлањено је у 25 основних организација, од којих многе само формално постоје. Најбољи примјер (не)рада је овај: више од половине основних организација током прошле године није изабрало ни председника.

Ово је, између остalog, констатовано на недавно одржаној заједничкој сједници Предсједништва Општинског комитета СК и Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине, на којој је разматрана информација о стању у омладинској организацији.

КУРЗИВОМ

ЗИМСКИ „ПЕЈЗАЖ“

На недавно одржаном изборном састанку Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине изabrани су нови предсједник и чланови Предсједништва. „План“ дневног реда испуњен је и поред проблема око кворума. Какав ће бити рад у изборном тиму остаје да се види током времена. Радом претходног руководства не можемо бити задовољни, па се поставља питање: колико је оно било способно да изражава и рјешава проблеме омладине? Чини се да се, без ауторитета, налазило ван сваког утицаја младих. Омладина Будве још увијек нема никакве услове (читај просторије) за окупљање и рад. Као да надлежни нису имали слуха за проблеме омладине, па се све своди на кафане и биоскоп.

Прошлогодишњи „хит“, ресторан „Сунце“, давању је затворен. Понуђено нам је ново мјесто — хотел „Могрен“. Добили смо на квалитету, али и на цијенама. Ту се може добити јутарња кафа или наручити пиво по цијену од 60,00, односно увече, када музика почине да свира, за 70,00 динара! Колико ће пиво стајати у паузи, када музика не свира, није нам познато.

А биоскоп је — посебна прича. И поред разноврсности (сваког дана други филм), понуђени репертоар је на граници задовољавајућег. „Разне Емануеле“, „Грчке смоквице“, „Истините приче“ и слични секси филмови врте се готово сваког дана. Редови пред благајном су велики, а биоскопска сала је, због само једне представе дневно, препуна.

Али, ни то није све. Увече ће вас заглушијућа бука и прасак петарди натјерати на размишљање: одакле младим људима те опасне играчке које могу бити катастрофалне, и то у „метрополи пријорског туризма“, у граду познатом по својим плажама и хотелима „делукс“ категорије који ових зимских дала, овако пусти и празни, изгледају веома тужно.

Они који не воле шах, а ни бископ, проводе вријеме „надгледајући“ радове „Геосонде“ и „Помграда“ и надају се бољим временима, јер први април је ту, а ни љето није далеко. Сви ћемо, отет, брзо заборавити ову досадну зиму, позваније омладину и грађање на радну акцију око припрема за наступајућу сезону. Тим истим омладицима и грађанима овог лета неки момак са стране наплаћиваће улазнице на „Могрен“ плажу или паркирање испред Тргног центра. За вријеме љета нико неће мислити на зиму и на оно чуvenо, толико пута постављено питање: „Шта да се ради?“. Изгледа да наши љетњи гости, како доноћи тако и страни, нису једини који постављају то питање. Њих то оптерећује петнаестак дана, а нас преко цијеле зime.

ПРОЧИТАЈТЕ И ОВО

Можда смо могли и онај несретни билијар из хотела „Авале“ „запослити“, али — поред свих настојања, молби и састанка — билијар и даље „украшава“ мермерну салу „Авале“. Поменимо и то да је направљен од шперплоче, па се тако „лијепо“ уклапа у амбијент велелепног хотела.

Љубо ПРИБИЛОВИЋ
Бранко ПОПОВИЋ

ВАЖНО ОБАВЈЕШТЕЊЕ

1. У „Службеном листу СРЦГ“ — општински прописи, бр. 34/83 објављена је Одлука о угоститељској и туристичкој дјелатности грађана. Одлуком су прописани услови под којима грађани (домаћинства) могу обављати дјелатност пружања услуга смјештаја (ноћења) и исхране туризма и другим путницима у стамбеним просторијама.

1. Сва одобрења за пружање услуга смјештаја издата прије ступања на снагу ове Одлуке престају да важе 31. марта 1983. године.

2. Пружањем услуга смјештаја (ноћења) и исхране туриста и других путника у стамбеним просторијама могу се бавити само грађани (домаћинства) који посједују одобрење за пружање тих услуга издато од Општинског одјељења за привреду и финансије.

3. Грађани који желе да се баве пружањем услуга смјештаја (ноћења) и исхране туриста и других путника дужни су да пријаве обављање дјелатности. Пријављавање се врши путем посебног формулара — молбе, која се таксира са 24,00 динара административне таксе. Образац формулара молбе добија се у Општинском одјељењу за привреду и финансије. У пријави — молби треба навести тачне податке о лицу које се жели бавити овом дјелатношћу, податке где се собе налазе — у властитој породичној кући, друштвенном стану, приватном стану или кући за одмор — викендацији.

4. Уз пријаву (захтјев) за пружање туристичких услуга треба приложити сљедећу документацију:

— доказ о власништву стана или породичне стамбене зграде, односно уговор о коришћењу стана у друштвеној својини.

— дозволу за употребу објекта у којем се врше туристичке услуге — смјештај и исхрана,

— сагласност даваоца стана на коришћење да се стамбене просторије у друштвеној својини могу користити за пружање туристичких услуга.

НАПОМЕНА

— Доказом о власништву стана или породичне стамбене зграде сматра се извод из земљишних књига Општинског суда у Котору или извод из посједовног листа Катастра општине Будва, рјешење о наслеђивању или неки други правовољани документ издан од надлежног органа у складу са Законом који може да послужи као неспорна основа за утврђивање власништва.

— Под дозволом за употребу објекта подразумијева се дозвола издата од стране надлежног општинског органа управе за грађевинарство да објекат, односно његов дио испуњава услове за становање.

— Дозвола за употребу дијела објекта може да послужи као основа да дио објекта испуњава услове за становљавање само уколико Комисија за категоризацију оцјени да стање изграђености објекта и уређења дворишта овог објекта не нарушава ком пletnjo туристичке понуде.

— Под сагласношћу даваоца стана на коришћење подразумијева се сагласност дата у писменој форми да се стан у друштвеној својини може користити за пружање туристичких услуга.

5. Пријаве — молбе за пружање туристичких услуга, које грађани буду поднијели без прописане документације, неће се узети у рјешавање.

6. Све уредно пријаве — молбе биће благовремено узете у рјешавање, односно нова одобрења за пружање туристичких услуга ће се издавати на основу претходно извршене категоризације просторија — соба.

7. Након извршене категоризације општински орган управе, надлежан за послове привреде, издаје рјешење (дозволу) за пружање туристичких услуга само за собе којима је одређена категорија, у складу с важећим прописима.

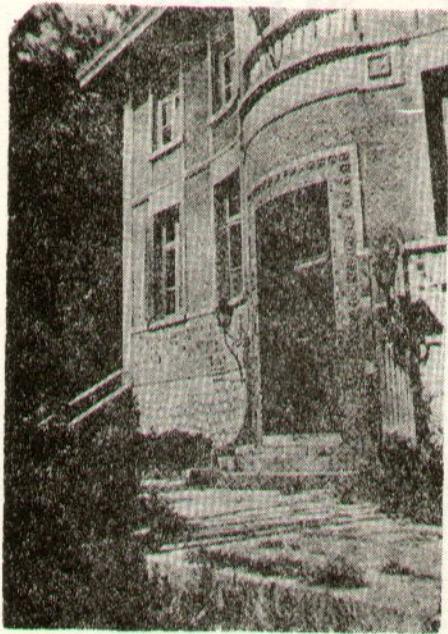
8. Домаћинство не може пружати туристичке услуге туристима и путницима у згради, односно просторијама саграђеним противно прописима о трајењу, као и у гаражама и другим помоћним просторијама које нису намењене за становљавање.

9. Свако лице које добије одобрење за пружање услуга смјештаја туриста и путника дужно је водити и посебну Књигу ГОСТИЈУ коју ће добити од надлежног органа општине.

10. Скреће се пажња свим заинтересованим лицима да ће посебна инспекција стално вршити контролу приватних соба, па ће против прекршилаца прописа предузимати законске мјере.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА
ОПШТИНСКОМ ОДЈЕЉЕЊУ ЗА
ПРИВРЕДУ И ФИНАНСИЈЕ

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА

Француско посланство: „Легенда је нетачна!“

БЕРЛИН 1878. БИО ЈЕ ПРЕТЕЧА Јалте 1943. Јер, и тада су мочни преправљали границе у Европи, па како се коме заломило. Черчилов претходнику име је било Биконсфилд, а Стаљинов се звао Горчаков. Рузвелтов претходник није присуствовао: САД нису биле велике сила, па се нису ни мијешале у европске послове (добра, стара времена).

Пошто је тако, на Берлинском конгресу, призната независност Црне Горе, у њену минијатурну престоницу, Цетиње, доселила су се инострани послодавци: дипломатски представници и службеници низа европских земаља и Сједињених Америчких Држава.

Американци су се смјестили у хотелу „Локанда“, који је земљотрес, прије готово четири године, толико осакатио да је морао бити срушен (знатно раније хотелу су одузели његово лијепо име и прекрстили га у „Гранд“). Дипломати из Турске, Србије, Бугарске, Њемачке и Грчке купили су или изнајмili удобније куће. Аустроугарска, Русија, Италија, Француска и Енглеска саградиле су за своје мисије пространа здања. А цетињски богаташи Вуко Вулетић, поставши дипломатски представници Белгије, прогласио је своју кућу, за ваничку резиденцију и канцеларију Албертова краљевства.

Изузев италијанске и аустроугарске легације, које су саграђене далеко од центра града, остале су улазиле у комплекс зграда око владаревог двора. Поред самог двора, смјестили су се Бугари, преко пута њега Срби, а на крају дворског парка Енглези.

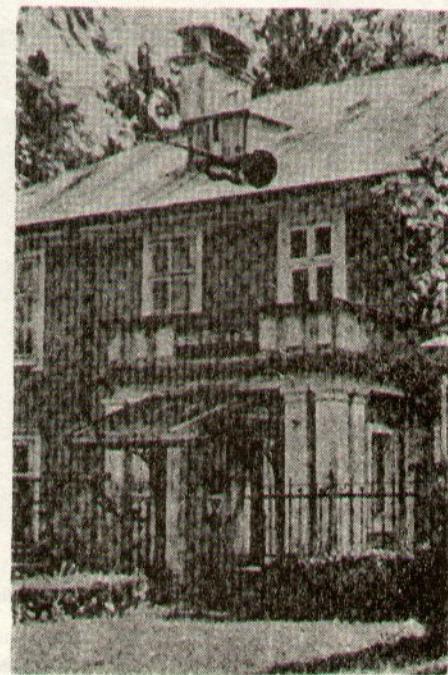
дно адаптирао, уселио се Републички завод за заштиту споменика културе СР Црне Горе.

РУСКО ПОСЛАНСТВО

Друго ново дипломатско здање бијаше руско.

Књаз Никола је веома водиорачуна о свом угледу на руском двору. Његове двије кћерке биле су руске велике кнегиње, а руски цар га је називао јединим правим пријатељем Русије. (Са царем се не слаже Совјетска историјска енциклопедија, у којој пише да се Никола „користио супротностима између Русије, Аустроугарске и Италије“). Елем, црногорски књаз је руском министру — резиденту поклонио земљиште за изградњу посланства, на коме је, 1903. године, никла једноспратница, опасана омањим парком. Пројектовао ју је, у стилу класичног руског барока, италијански архитекта Корадини.

Између два рата, као и послије другог рата, до 1953. године, зграда на користише школе, а потом је до 1971. припадала дјечем болничком одјељењу. Од тада па до прије неколико мјесеци није припадала никоме, осим што је, каткад, појединцима замјењивала јавни тоалет! Иако је не-прекидно законом заштићена, у Републичком заводу за заштиту споменика културе, који је позван да брине о објектима такве врсте, нису мрдили прстом. Имали су, вальда, предлог посла (од мрдања прстом). Напокон, прије неколико мјесеци почетио је уређење ове зграде за смјештај Културолошког факултета.

Енглеско посланство. Данас: Народна библиотека „Његош“

дна библиотека „Ђурађ Црнојевић“. Данас је у њој привремено смјештен Културолошки факултет, који ће по пресељењу у руску легацију, вјероватно уступити мјесто још непостојећем Музеју књига.

ЕНГЛЕСКО ПОСЛАНСТВО

Последња је, 1912. године, своје посланство подигла Енглеска. Мирне линије грађевине одају енглеској најмарству, а претпоставља се да је то заслуга архитекте Хартија. Изра зграде је омањи парк, зидом одвојен од дворског парка. У парку је помоћна зграда.

Како је административном подјелом предратне Југославије Цетиње постало сједиште такозване Зетске бановине, зграда енглеског посланства служила је за банову резиденцију. За вријеме рата: резиденција италијанског гувернера Црне Горе. Послије рата: стамбене просторије и Клуб културних и јавних радника Цетиња. Данас: Народна библиотека „Његош“.

У ПОСЈЕТИ КЊЕРКАМА БЕЛГИЈСКОГ ВЕЦЕКОНЗУЛА

Остале куће које су инострane мисије куповале или закупљивале опет имају првобитну намјenu, то јест слу же за становљавање. Изузетак су турско посланство, у коме је грађевински ООУР „Грађња“ и бугарско посланство, где је кафана.

У белгијској легацији проводе своје позне дане кћерке Вука Вулетића, дипломатског представника Белгије. Затекли смо их како пију чај у великој гостиној соби, опремљеној стилиском намјештајем из прошлог и претпрошлог вијека. Недостајала је само на зиду велика фотографија Алберта I, белгијског краља, који је, фебруара 1910. године, именовано његовим оца за веџеконзула на Цетињу. Старе dame нам показују указ о Вулетићевом именovanju, исписан на папиру са црним оквиром — јер није било истекла година дана жалости поводом смрти Албертовог стрица и претходника на краљевском трону, Леополда II. Кажу нам да у белгијском представништву, осим виџеконзула није било никог другог. Сасвим доволно, јер ниједан белгијски држављанин није долазио у Црну Гору, нити црногорски одлазио у Белгију. Посао белгијског виџеконзула био је искључиво протоколаран. Свакако да су у Бриселу с тим рачунали, па су и одлучили да на Цетиње не шаљу неког професионалног дипломату, ујвјерени да ће један угледни и имућни Цетињанин успјешно представљати Белгију...

ЦЕТИЊСКЕ АМБАСАДЕ

Долазак образованих странаца на Цетиње унio је и промјене у друштвеним животом Цетиња. Многобројна Господарева породица нашла је у њи ма занимљиве сабесједнике за претресање догодовшина у свјетским метрополама.

Црногорска штампа редовно је нотирала активност страних изасланика. Тако, на пример, у водећем листу, „Глас Црногорца“, 16. новембра 1913., у одјељку „Дворске и дипломатске вијести“, поред билтене о стању здравља краљице Милене, која је „обобљена од бубрежа са јаким повишењем тјелесне температуре, усlijed чега је, по љекарском савјету, морала да чува постельју“, пише и следеће: „Г. др Гавриловић, посланик Србије, отпуштовао је на одсуство. У дужности ће га заступати као отправник послова секретар посланства г. Т. Поповић“.

Куће које су специјално грађене за стране мисије и данас се на Цетињу издавају својом љепотом, иако су старе по осам и десет деценија. Одољеле су и времену, и земљотресу и људском немару.

АУСТРОУГАРСКО ПОСЛАНСТВО

Аустроугарска је прва започела градњу посланства. Највјероватније да су радови, по пројекту архитекте Јосипа Сладеа, окончани 1899. године.

Посланство бечког двора саграђено је од клесаног камена, а продужавало се у капелу, с порталом у романском стилу. Изра зграде је парк с тениским игралиштем.

Аустроугарска је почетком 1916. године окупирала Црну Гору, па су у великому здању на крају Бајове улице, умјесто дипломата, засјеле војне главашине.

Пошто оде аустријска, дође војска новоформиране Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, оличене у Зетској дивизiji, чији се штаб овде размјестио. Послије другог свјетског рата у њој су биле школске установе, а прошле године, пошто ју је изважре-

Улаз у аустријско посланство — Републички завод за заштиту споменика културе

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ

„Чудо невиђено“ - значајно филмско остварење

„Зета“ филм је у прошлоданашњој години настојала, и поред изразито отежавајућих околности, а чини се да је у томе и успјела, да унесе не само квалитетивну живост у црногорску кинематографију, већ и квалитетивне новине. Међутим, пошто је сврха производне функције ове радне организације настојање да се створе што оптималнији услови и средства за постизање крајњег циља — стварање филма, наново се испоставило да такве задатке, без помоћи друштвених заједница, у оквирима властитих могућности, „Зета“ филм“ тешко да може обавити како је то и колико је то нужно у овом тренутку.

Ипак, у прошлогодишњој производњи филмова постигнути су значајни резултати. Настало је неколико документара различите намјене, што показује да је „Зета“ филм“ радна организација отворена према друштвеним потребама и захтјевима. За нас је, можда, најзначајнији пројекат филмског праћења обнове Старог града. Добро је што су одговорна лица, компетентне радне организације и самоуправни органи установили значај и вриједност таквог подухвата, који је и грађевински и, што је много значајније, са становништвом солидарности и етике југословенске заједнице — изузетан.

Ипак, „крупски свједок“ напора „Зета“ филма“ јесте завршетак ираног филма „Чудо невиђено“ у режији Живка Николића. Овим филмом успјешно је настављен и обогаћен стваралачки опус режисера, а по мишљењу људи који су посматрали и процењивали филм, „Чудо невиђено“ је и најбоље остварење у Николићевом импозантном и карактеристичном филмском раду.

Филмски савјет, као орган друштвеног управљања, неподијељено је прихватио филм као веома квалитетан и одобрио га за јавно приказивање. Поред тога што је завршен у предвиђеном року и у границима предрачуна, по мишљењу чланова Филмског савјета, њиме је постигнута умјетничка вриједност, а и створена је филмски врло раскошна могућност јасне комуникације са гледалиштем. У првом реду, ту се мисли на причу коју филм обрађује, на музичке илустрације, хумор... Николић је успио, уз помоћ великоликог и успјешног труда читаве филмске екипе, а посебно врсних глумца (Савина Гершак, Драган Николић, Петар Божковић, Боро Беловић, Велимир Живојиновић, Данило Стојковић, Весна Пећанац, Ташко Начић и остали), да специфично ликовном изражавању, ванредним осјећајем за третман идеје овим медијумом, створи филм који представља значајне само црногорске кинематографији.

Значајни су покушаји иницирања стваралаштва ауторског документарног филма, који је, већ дуже вриједне, на маргинама и онако мале продукције. Сарадњом са

Савина Гершак и Данило Стојковић у филму „Чудо невиђено“

млађим ауторима и „аматерима“ настоји се и освјежити свака врста филмског израза. Свакако, изузетна је новина — цртани филм.

У току су и претприпреме за продукцију ираног филма, чија би тема била из савременог живота југословенског друштва. Остаје дosta озбиљан рад да се „до-

ђе“ до сценарија за филмску употребу. Индикативно је да су аутори Црне Горе, а то треба да буде предмет сасвим другачијег и озбиљнијег разматрања, осим неких изненада, потпуно независних интересованих да барем идејно учешће у стварању документарних и других филмова.

Мато ЈЕЛУШИЋ

АКТИВНОСТ КУД „КАЊОШ“

„Снаха“ одушевила публику

Аматери Културно-умјетничког друштва „Кањош“ веома су активни. Поред фолклора и народног оркестра, ту су и нови облици аматерског опуштања — успјешно ради мјешовити хор, вокална група, рецитатори, ритмичко-балетска група. Друштво окупља око двије стотине аматера различних занимања. На окупу су ученици, до мањице, љекари, пензионери, просветни и други радници...

Драмски студио је у посљедње дводесет година извео три представе: „Цитаделу“ у режији Рада Јовића, „Сјутра“ у режији Гојка Бурџановића и комедију из црногорског живота Вељка Мандића „Снаха је допутовала“. Будувани су у задњој седмици јануара два пута гледалиши „Снаху“. Комедију је режирао Ђорђе Вујовић, а веома успјешно су наступили: Марко Кнежевић, Соња Љубишић, Драго Вучинић, Олга Вуковац, Јагош Мајић, Неве Јакшић, Шофрај, Вања Палунко, Радован Урошевић и Љубо Прибилић. Учествовали су и чланови фолклорног ансамбла.

„Снаха“ је заиста одушевила наше суграђане. И за прву и за другу представу тешко је било добити карту, па ће аматери Драмског студија наступити и трећи пут пред нашом публиком. У зимским данима, када се осим у биоскопу нема где, „Снаха“ је дошла као пријатно освежење — каже Светозар Радуловић, секретар СИЗ културе и науке.

— Намјеравамо да и са „Снахом“ обиђемо сусједна места, јер је представа за-

ста успјела. Глумци аматери и редитељ Вујовић радили су готово на професионалном нивоу и на неки начин тај велики труд треба наградити — сматра Мишко Вугелић, предсједник Извршног одбора КУД „Кањош“.

С. Г.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Срце — снажан апарат

СРЦЕ ЕСТЬ СНАЖАН АПАРАТ који дневно исти сне скло 13 до 14 хиљада литара крви. Оно за 70 година творије живота испуњило око 350 милиона литара крви. То је количина којом би се могао испунити један облакодер. За овај посао срце утврши енергију којом би се терет од 10 тоне могао подићи на висину од 16 километара.

*

САМА РИЈЕЧ ПОШТА је латинског поријекла, везана за знаменити римски Курсус публикус, она је у својим првим датима означавала место где се налазила путна станица за замјену коња и одмор гласника.

*

ПРВА УСПЈЕЛА ФОТОГРАФИЈА на свијету снимљена је 1826. године на плочи легуре калаја и олова, экспозицијом која је трајала око осам часова.

СУСРЕТИ

ДЈЕЦА — ТРАЈНА ИНСПИРАЦИЈА

Митар Митровић је, како рече књижевник Витомир Николић у предговору његовог збирка пјесама „Шкрапе зуби дан ме куће“, почео да пише кад је већ био начисто да има шта да каже и да то може да каже на лијеп и особит начин. Управо, та дуго чувана — стоји даље у предговору ове књиге — младалачка свјежина, казана племеништвом мудрошћу човјека који је тледао свијет чини ову поезију близком, драгом и храбром. Да, заиста, хра-

Митар А. Митровић

јесме објављује у разним часописима, а пише и веома успјеле афоризме.

— Почели сте касно, а проговори лилијепо и на-дахнуто?

— Доста тога се акумулијало у мени, и сада сам проговорио. Могу рећи да су ме дјеца пробудила. Иако пишем за одрасле, главна инспирација су малишани чији ме свијет сасвим преокупирао. Путујем за њих око свијета, доживљавам разне згоде и незгоде, увијек без бојазни да ћемо се повриједити. Обилазим у машти Европу, прелазим Атлантик, стижејем на Нијагаре водопаде... Поред традиционалних превозних средстава, користим и Пегаза, крилатог коња, који је симбол поетског стваралаштва.

— Ваше пјесме су на-шиле место у антологији поезије за дјецу у Црној Гори?

— Да, та вијест ме прија-то обрадовала. То је и но-ви подстрек за рад. Својски сам прионуо и убрзо послије књиге пјесама за дјецу, „Машта шета око света“, изашла је из штампе и друга, такође намијењена дјеци, „Шкрапе зуби дан ме куће“.

— У Студентском гра-ду сте окружени млади-ма, да ли то има утицаја, на стварање?

— Итекако. То су истински момци и дјевојке, студенти различних факултета, али то је младост. Распјевана. И ја се међу њима осјејам млад и чио. Уз пјесме пишем и афоризме који упра-во настају ту у граду студената. Баш као и многе пје-сме за одрасле.

— И, на крају, неизбje-жно питање: шта је даље у плану?

— Сада се мало више о-крећем свом завичају, мада сам то и раније радио, али не у довољној мјери. Свети Стефан и околина, где сам провео дjetinjstvo и где и сада често боравим, дјелује веома инспиративно на ме-не. Ту су успомене из дје-тињства, чудесна обала, дивни људи. Написао сам већ неколико пјесама, али по о-бичају прво их објављујем у разним часописима за књи-жевност па тек онда спре-мам књилу. Прије збирке, по мом „закону“ треба да издрже ријеч критике. Међу ко-рице стављам оно што се о-чијени као најбоље.

С. ГРЕГОВИЋ

РЕМЕК-ДЈЕЛА СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

„ФАУСТ“ – ДРАМА ЧОВЈЕЧАНСТВА

ПРЕД ГЕТЕОВОГ „ФАУСТА“ у најужи круг највиших остварења светске књижевности могу да се уброје још само десетак дјела: старозавјетна „Књига о Јову“, Хомерова „Илијада“, Есхилов „Оковани Прометеј“, Софоклов „Цар Едип“, Европидова „Медеја“ Дантеова „Божанствена комедија“, Сервантесов „Дон Кихот“, „Злочин и казна“ Достојевског, Толстојева „Ана Каренина“ и „Доктор Фаустус“ Томаса Мана. Без ових дјела, све остало није доволно, поред њих, све остало није нарочито неопходно. У њима се налази сваки говор човјечанства. Она складију вео са читавог људског рода, откријују дотле непознате или само наслуђиване облике живота и стања људске душе.

Непрегледно богатство „Фауста“, који је с правом назван драмом човјечанства, најбоље је одредило сам Гете. Долазе и питају ме — рекао је он Екерману — „коју сам идеју хтио да овалпотим у свом „Фаусту“. Као да то сам знал и као да бих то могао рећи! С небеса кроз свијет у пакао, то би, за невољу био некакав одговор, али то није идеја, него ток радње. А и то да ћаво губи опкладу и да се човјек, који из тешких заблуда увијек тешки бољем, може спаси, то је, додуше, снажна мисао, која многошта објашњава, али то није идеја, која би била основа и цјелини и сваком поједином призору посебно“.

НЕ МОЖЕ СЕ ПРЕКО СВОГА РАСТА

Многе идеје у „Фаусту“ повезује једна основна мисао — трагика човјекова проузрокована његовим ограниченим моћима и

ИСПОВИЈЕСТ ПОВИЈЕЋЕНОГ (Одломак из „Фауста“)

Превисоко сам полетио,
а тек сам теби раван друг.
Велики ме је Дух презиро,
затворен природе за ме круг.
Раздерано ми мисли ткање,
одавно гадно свако знање.
Дај у понору чулне слости
да стишашу се жарке страсти!
Под непробојном копреном чари
нека се свако чудо ваја!
У хук времена да роне дари
и у ковитлац догађаја!
Па онда нек се бол и наслада,
и подвиг и горчинца јада,
смјенују како знају кад;
човјек си тек покрета рад.

О радости, чујеш, ту исцу збори,
ја опој волим, најближији слад,
љубави, мржњу и окрепљив јад.
Без жуди за знањем, ове моје груди
ниједном болу нек не спријече пут,
и све што било аманетом људи,
нек ужива ми бића сваки кут,
дух да Највиши и Најдубље схвати,
и груд сву бол и срећу луди хвати,
и тако своју свијест прошири до њине
и, коб и људство, тад заувијек мине.

његовом бесконачном жудњом за снажним афирмирањем. Човјеку је дат кратак тренутак, нејако тијело и ограничен дух, а он има — ма и мутну — неодољиву потребу да се потврди — продужи, увећа, прошири, овјековјечи — спајањем са читавим људским и ванљудским свијетом. Зато је често у положају везаног коњма за репове који јуре ка сазијању, љубави или стварању.

Гете је за ту страшну трку отворио своме јунаку све просторе и сва времена, и довоје у додир с њима бога и ћавола, вјештице и анђеле, цинове и кепеце, утваре, научнике и празноглавце, даровите и тупе, пијане и тријезне, узвишене жене и луџаке, дрье... У дугoj и шареној поворци, једни поред других, јављају се живи и мртви, волшебна и реална бића.

Фауст је изучио право, медицину и теологију. Али, постоји ученост и ученошт. Једна се задовољава и шепнути друштвеним рангом, друга не прекида своју језиву лекцију о скромности људског духа. Јер, не само васиона, него и земља не даје се цијела човјеку. Зато Фауст види излаз у акцији и одлучно записује: у почетку није била ријеч, ни смисао, ни сила, него дјело.

Рачунајући на другу страну Фаустовог бља, Мефистофел — зао дух — клади се с ботом да ће повести Фауста својом стазом. Не знајући нешта о опклади, Фауст је при сусрету с Мефистофелом горд, са-моувјерен, неустројив и надмоћан. Схвата да човјек расте високо изнад себе тек када се буди, тражи и жели, али и то да се, чак и у највећим остварењима не може прескочити свога раста.

Са својом леденој луцидној интелигенцијом, Мефистофел је не само извршилац Фаустове воље, него и њен покретач и го-сподар. Он се у Фаустовом огратчу руга лоптици, метафизици, праву и медицини.

ФАУСТ И ГРЕТА

У првом сусрету с Гретом Фауст је до-некле налијк на дон-Жуана. Мефистофел га нагони да тетура од жудње ка наслади и да у наслади копни за жудњом. Он у даљем току радње поступа као стари блу-дник који узима све не дајући ништа. Налик више на утвару него на човјека, учествује у злочинима који тешко погађају Грету, у смрти њене мајке и брата. Затим, док се на њу наваљују брда патње, потпuno је заборавља и предаје се плесу, пјесми и другим уживанијима. Потом раздирају каја-њем, хита јој у помоћ, али јој се ни тада не предаје сав.

Шта чини Грета? Док Фауста према њој туре наслада, њу ка њему вуче чежња за нечим надмоћним и племенитим, чему би заувијек поклонила своје вјерно и дарежљиво биће. Она се у мрачни понор Фаустов стрмоглављује са жељом да што прије до-спије до његовог дна и да ту утоне у трајно блажењство. Док Фауст ћути о себи, она ћерета о својој мајци, брату, сестрици, о читавом свом малом животу, и стално жали што није доволно лијепа и паметна да би одговарала њему. Ето, — говори цијело њено биће — све што имам ја ти дајем: цијелу себе, од постаница, и душа ме боли што је то тако мало, што не могу неупоредиво више да ти дам. И кад је брат, умирући, назива дрљом, и кад је оптужују небо и земља, с њених усана не слизи ни једна ријеч прекора против вољеног човјека. Она га безумно воли и у тамници, и у поље-дним тренуцима свога живота. Так на са-мом крају, послије зле појаве Мефистофе-лове, Грета први и једини пут налази тешку ријеч за Фауста: „Sad си ми грозан само“.

КРОЗ СВИЈЕТ ИСТОРИЈЕ И МАШТЕ

Гете овде није „убио“ Фауста већ се определио за трагику друге врсте: да прије своме јунаку безброжне прилике да се опамети и да га, у његовој дубокој старости, доведе до банаљног сазија да је једини излаз за човјека у уљешивању обичног земаљског живота, управо у савлађи-вању материјалне биједе.

У четвртом и петом чину трагедије Фауст је старачки промишљен и млада-лачни активан. Према Мефистофелу понаша се као мудрац према лудаку и као го-сподар према измећару. Ван власти страсти и искушења, свак се предаје стваралаштву на земљи. унапређивању људског живота. Има на уму само једно: да отме земљу од мора, претвори је у ливаде и настани људима... У дубокју старости остаје без вида, али прометејски дух не зна за порез ни у поље-дњем часу, и у предсмртној визији слијепог старца громи — као звоно окачено на небески свод — побједничко уздизање човјечанства — над стихијом природе. У-живља часове од којих не зна веће, и умире, а — да би хришћанска савјест била мирна — анђели му спасавају душу од ћавола и, уз благу помоћ Гретину, насељавају је у царству небеском.

Тако се завршава други дио „Фауста“, који се знатно разликује од првог. Први личи на бучне слапове који се руше с хриди на хриди, други подсећа на непрекледне воде које се уједначено ваљају. То је и разумљиво када се има на уму да између њих леже десет и четири године (1808 — 1832) које дијеле Гетеово жарко љето од његове зиме. Други дио је пад, али гетеовски, — налик на звијезду која се распреда у безброжу сличних драгуља.

Грађен од младости до пред само смрт аутора, „Фауст“ је огромна пирамида са чијег врха пламен тражи небо.

Тренутак пред објективом

Одмор који се не заборавља

Најбољи ученици осмих разреда Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ — њих двадесет и пет на броју — били су осам дана гости Центра за одмор и рекреацију „Браћа Вилотијевић“ у Краљеву чији ученици већ два

године проводе љетњи сабори у буџанском школи. Жеља управе Центра и тих малишана да их посјетимо и дао зимски распуст проведемо у њиховом одмаралишту на Гочу овог пута је остварена, а заједнички боравак у смијежној пла-ници, богатој изванредном боравком шумом, оставио је заборављен у сјећању свих наса који смо уживали гостопримство Центра.

Из Будве смо пошли 19. јануара рано изјутра и у одмаралишту стigli истог дана увече. Наш долазак огласили су плотнуни пушака и пјесма раздраганих дјечака и дјевојчица и тиме је већ од првог тренутка успостављен најприснији контакт између домаћина и гостију. Читаво одмаралиште било је на ногама с погачом — симболом добродошлице, на-који чега смо смјештили у беспрекорно чистим и загријаним просторијама.

У одмаралишту, које споље амбулантом с дјечаром и медицинском сестром, ресторonom, диско-клубом, просторијама за скијашку опрему и простором за извођење рекреативне настаје у природи, гости и домаћини су свакодневно активни раздраганих гостију и домаћина, ухваћених у колу братства и јединства које се на оваквим начин гаји и развија.

Малишанима из Будве ко-

ристила је промјена климе и велика је штета што и до сада, путем размјене, нашају дјеци, амбасадорима заједни-ца, није омогућено да про-воде дио љетњег и зимског одмора у неком планинском мјесту. Надамо се да ће ова сарадња бити настављена, развијана и омасовљена.

На крају, и овом приликом, не само ученици осмих разреда већ и читав колек-тив Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ изражавају незаборавну захвалност својим домаћинима — Цен-тру за одмор и рекреацију „Браћа Вилотијевић“ из Краљева.

В. ТРИФУНОВИЋ

ШКОЛСКА ХРОНИКА

У ПРВОМ ПОЛУГОЂУ 230 ОДЛИЧНИХ

Основну школу у Будви похађало је у првом полугођишту 1054 ученика и ученице који су били распоређени по одјељењима разредне и предметне наставе. Осам стотина и шеснаест их је за-вршило полугође без слабих оцјена. Одличних је било 230, врлодобрих 233, добрих 249, а довољних 104. Број одличних и врлодобрих био је већи да ове године није примијењен нови закон о основном образовању, који предвиђа да се музичко, ликовно и физичко васпитање предавају описним оцјенама и да те оцјене не утичу на општи успех ученика.

Наставно-васпитни рад одвијао се у току првог полугођа према плану и програму, а све активности и садр-

жаји су реализовани. Наставни кадар је стручан за све предмете а поклањана је не опходна пажња педагошком и марксистичком образовању. Поред редовне, организована је допунска настава, што је допринијело да се постигну што бољи резултати. Напоменомо и то да су стручни и самоуправни органи добро радили.

*

ИЗВРШНИ ОДВОР Синдикалне организације Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ расправљају је не-давно о програму рада за наредни период. За предсједника синдикалне организације изабрана је Вукица Гогић.

Марко ТАНОВИЋ

БОКС

УПИС НОВИХ ЧЛНОВА

У Боксерском клубу „Будва“ ради се интензивно. На кон изборне конференције, ново руководство прихватило се посла како би овај млади спортски колектив консолидовао редове.

— Током протеклог и овог мјесеца почели смо упис нових члнова у омладинску школу коју воде млади

ОДБОЈКА

МЛАДИ БОРАВИЛИ У КОЛАШИНУ

Млади одбојкаши „Авале“, чланови пионирског и омладинског тима, припремали су се осам дана у Колашину. Били су смештени у хотелу „Вјеласица“, а тренирали су на смијежним теренима у овом граду. С најмлађим члановима овог узорног спортског колектива боравио је и тренер одбојкаша „Авале“ Драган Кларић. Трошкове боравка сносили су родитељи младих спортиста.

Како сазнајемо, преме ће обавити и првотимци овог клуба који су у јесенjem дијелу такмичења постигли запажене резултате и чије су амбиције да освоје прво место у изборе пласман у виши Црногорској лиги и виши ранг такмичења.

Г.

тренер Јовановић и тренер прве екипе Бучај. Одзив младих је добар, а ради се у сали Одељења унутрашњих послова рекао нам је предсједник клуба Владо Каженегра, који је недавно изабран у Предсједништво Боксерског савеза Црне Горе.

Боксерски клуб „Будва“ дао је подршку кандидату Боксерског савеза Црне Горе Гојку Радуловићу, доскорашњем тренеру боксера „Будућности“, за новог селектора, сматрајући да он испуњава све услове.

Овај млади спортски колектив (постоји пет година) ради у доста тешким условима. Међутим, ентузијазам надокнађује разне недостатке, тако да треба очекивати успех и у такмичењу, као и у омасовљењу физичке културе у нашој општини, што и јесте прворазредни задатак.

С. Г.

Будва — домаћин фудбалских екипа

Наш град је протеклог и овог мјесеца домаћин фудбалским екипама које се припремају за пролећни дио првенства у савезним лигама. Током јануара гости Будве били су фудбалери „Будућности“. Они су били смештени у хотелу „Могрен“ а тренирали су на пјешчаним плажама, затим на терену „Могрена“ и у сали Основне школе „Стјепан Митров Љубишића“.

— За вријеме нашег боравка у Будви падала је киша и прилично нам сметала у раду. Морали смо да тренирамо и у сали, мада то нисмо били планирали. Иначе, задовољан сам обављеним припремама и уједно захваљујем домаћинима хотела „Могрен“, клубу „Могрен“ и људима из Основне школе који су нам помогли да и по невремену радимо и који су нас срдечно примили — рекао нам је тренер Милутин Фолић.

Титографијама су за вријеме припрема у Будви одиграли утакмицу са београдским „Радом“ — резултат је био нерешен (0:0).

Након одласка „Будућности“ на припреме у Будву стигли су фудбалери београдског „Рада“, члана Источне, и „Спартака“ из Суботице, члана Западне групе Друге савезне лиге. Они су смештени у „Могрену“ и „Авали“ и боравиће на припреме

мама петнаестак дана. Суботичани, који су током јесени играли веома добро и постигли запажене резултате, припремају се интензивно. Ихове амбиције су велике: настојају да у пролећном дијелу освоје прво место и изборе повратак у друштво најбољих. И фудбалери „Рада“ раде пуном паром како би добрим играма и резултатима на пролеће обезбиједили што боли пласман.

— Постоје изгледи да ове дније екипе, заједно са фудбалерима цетињског „Ловћена“ и екипом домаћина, учествују на традиционалном зимском турниру „Могрена“ који ће се одржати током фебруара. Свим овим екипама потребно је што више утакмица, како би спремне дочекале пролећне борбе за бодове.

— Будва има добре услове за боравак екипа током зиме. Требало би да се уреди помоћни терен, уз главно игралиште „Могрена“, и онда би сигурно било и више екипа, а постојали би и бољи услови за рад. Овде је клима веома повољна, ту су пјешчане плаже, које добро дођу за неке тренинге, и удобни хотели. Уз још мало труда ваш град би могао да постане центар за припрему спортиста током зиме — рекао нам је Милутин Фолић.

С. Грегорић

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

НАЈБОЉЕ НАПИСАН ЕПИТАФ

ЦАВАТИНИ: Најбоље написан епитаф до сада гласи: „Ако желиш да свијет о теби лијепо говори — умри!“

*

ИВ МОНТАН: Флерт је игра с партнеријом — жетонима послије које слиједи игра правим новчаницама.

*

АНТОНИОНИ: Врло је утјешна помисао да женачањем љубави према једном мушкарцу заборавља другог.

*

ЛИЗ ТЕЛЛОР: Људи и не слуте да сваки пут кад на себе ставим сву ту гвожђију од накита морам да платим три милиона за осигурање, нарочито ако се ради о дијаманту од 65 карата у облику крушке. Уз то, још могу да га носим само тридесет пута годишње.

*

ТУХОЛСКИ: Заљубљени човјек сличан је шибици: чим се запали, изгуби главу.

*

ДЕКАРТ: Кад лопов нема прилике да украде, он мисли да је поштен.

*

ОСТРОВСКИ: Ко трње сије нека не иде бос.

*

САРТР: Дужност је оно што се тражи од — других.

*

ЏОРЏ МИКЕШ: Племенити Енглези сматрају Енгле скву само као своју кућу, Италију као вилу за лjetovanje, Париз као свој салон за конверзацију, а чио остали свијет као своје власништво.

*

ВОЛТЕР ЛИПМАН: Некад је књижевност била уметност, а финансije — запат. Данас је књижевност запат, а финансije су — уметност.

*

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЋЕВАЊЕ

Вакцинација дјече

Благодарећи вакцинацији скоро да се заборавило на тешкве заразне болести: дифтерију и дјечју парализу, док је оболијевање од малих богиња, великог кашља и туберкулозе сведено на минимум. Тај успјех не би требало да заварава, јер иако су ове болести сузбијене не значи да су и искоријењене.

Да би се смањило оболијевање од ових болести, потребно је да се вакцинација спроводи систематски и да се вакцинацијом обухвате сва дјече, јер она пружа сигурну заштиту против заразних болести.

РЕДОСЛJEД ВАКЦИНАЦИЈА ПРЕМА УЗРАСТУ

ПРВА ГОДИНА: од 4 до 7 дана послије рођења сва здрава и донесена новорођенчад треба да добију Бе Се Же вакцину; у 4, 5. и 6. мјесецу — против дифтерије, тетануса и великог кашља (Де-те-пер); у 4, 5. и 7. мјесецу — против дјечје парализе;

ДРУГА ГОДИНА: вакцинација против малих богиња и заушка и поново вакцинација против дифтерије, тетануса и великог кашља (Де-те-пер), као и против дјечје парализе;

ЧЕТВРТА ГОДИНА: ревакцинација против дифтерије, тетануса и великог кашља (Де-те-пер) и против дјечје парализе;

СЕДМА ГОДИНА: ревакцинација против тетануса (и дифтерије) против дјечје парализе и туберкулинска проба;

ЧЕТРНАЕСТА ГОДИНА: ревакцинација против тетануса (и дифтерије) против дјечје парализе и туберкулинска проба.

Да би вакцинација дала очекиване резултате и пружила сигурну заштиту, потребно је да буду вакцинисана сва дјече или најмање дније трећине, јер, ако се вакцинацијом обухвати мањи број дјече, могуће је избијање епидемије у којој могу оболети и вакцинисани, али у лакшем облику. Према томе, сигурна заштита се постиже само ако су вакцинацијом обухвата сва дјече.

IN MEMORIAM

НИКО ЛУЧИЋ

У Будви је 25. јануара 1984. године у 78. години жије ватро умро Нико Лучић, пензионер — повратник из Аме-

рике, који је пуних четрдесет година боравио у печалби. Потиче из по гостопримству и дружељубљу гласите куће Лучића из Маина, и ту особину своје фамилије његовој је и оплемењивао током цијelog живота.

Друговој је са робовима рада из разних земаља и са свих континената, с људима свих боја и раса, с младима, које је требало поучити, и старима и изнемоглима, које је требало помоћи: сви који су га једном у животу срели памтили су га и с љубављу и поштовањем му се обраћали и поздрављали га са — „Здраво, камарад Ник“. Зато је вијест о његовој смрти дубоко ожалостила многе његове пријатеље и другове од Чилеа до Аљаске, у првом реду његову родбину, пријатеље и другове у старом крају. Телеграми саучешћа његовој супружници Јоки из државе Монтане, где је најдуже боравио, најречитије говоре који је био популаран и омиљен међу нашим исељеницима.

Далеко од свог краја, за вријеме другог свјетског рата, када је истина о народно ослободилачкој борби у Југославији тешко продирала у свијет, био је међу првима који су популарисали народну борбу и прикупљали по моћ за ратом опустошеној земљи.

Као ријетко племенитог човјека знају га многи наши исељеници и послије његовог повратка у домовину, јер су преко њега, као проко свог амбасадора, успостављали везу са својима у домовину, а није мали број оних који су ћај путу за свој сврачали прво у Ников дом.

АНЕГДОТЕ

ШТА ТО ВРИЈЕДИ

— Знаш, Биле, дошао сам до закључка да је пас заиста најбољи човјек пријатељ.

— Шта вриједи, Фреде, кад с њим не можеш да одеш на пиво!

КАКО ЗНА

— Ролф је варалица — љути се један играч голфа. — Никад ја више са њим нећу да играм!

— По чому знаш да ва ра у игри?

— А како би другачије могао да нађе своју изгубљену лоптицу, кад сам ја већ био смотао и ставио у цеп!

КАД ФИЛМ НИЈЕ ЗА

ДЈЕЦУ

Гимназијалка долази школском љекару и каже му:

— Господине докторе, ју добити бебу.

— Ох, дијете моје! Па кад се то догодило?

— Прије неколико недеља. Моји родитељи су отишли у биоскоп, а мене нису хтјели да поведу, јер филм није био за дјецу...